

Powołanie **Zlatka Hasanbegovicia** na stanowisko ministra kultury Chorwacji przez premiera Tihomira Oreškovića wzbudza protesty. Przyłączmy się do stanowiska Europejskiej Sieci Ruchów Antyrasistowskich (EGAM - European Grassroots Antiracist Movement–), organizacji która wspiera i chroni wartości demokratyczne w Europie, zwalcza społeczne wykluczanie, głosi ideały równości.

Przyłączajmy się do apelu EGAM i grupy chorwackich działaczy i naukowców wzywającego władze Chorwacji do usunięcia Zlatka Hasanbegovicia z rządu. Apel podpisują intelektualiści, artyści i historycy z całej Europy.

Zlatko Hasanbegović jest historykiem znanym ze swoich kontrowersyjnych poglądów na niedawną historię Chorwacji. Sympatyzował on i nadal sympatyzuje z ideami nazistów i ustaszy. Sympatie te znalazły zwłaszcza wyraz w jego publikacjach na łamach chorwackiego czasopisma „The Independent Croatian State”, odwołującego się do tradycji faszystowskich. Jako minister kultury pan Hasanbegović ma teraz realną władzę i może wpływać na politykę kulturalną, głosząc agresywne idee społecznego wykluczenia i rewizjonistyczne poglądy na historię. Takiemu zagrożeniu dla europejskich wartości demokratycznych trzeba się przeciwstawić.

Rząd Chorwacji musi odstąpić od polityki historycznego rewizjonizmu!

W 2013 roku, dekadę po złożeniu wniosku o członkostwo Unii Europejskiej, Chorwacja stała się dwudziestym ósmym członkiem UE. Miał to być przełomowy moment przemian w tym kraju po jego burzliwej XX-wiecznej historii. Oczekiwano, że Republika Chorwacji będzie respektować i wcielać w życie podstawowe wartości demokratyczne, takie jak idea równości i zasada braku wykluczenia społecznego – wartości istotne dla zagwarantowania stabilności i pokoju w Europie.

Wydaje się jednak, że nowy rząd chorwacki nie poczuwa się do odpowiedzialności za krzewienie tych podstawowych wartości. Premier, pan Tihomir Orešković, nominował na urząd ministra kultury pana Zlatka Hasanbegovicia, który – jak powszechnie wiadomo – w ciągu dwudziestu lat swej działalności historyka wyrażał kontrowersyjne, rewizjonistyczne poglądy na niedawne dzieje Chorwacji. Niedawno publicznie stwierdził, że klęska ustaszy w 1945 roku była „największą tragedią narodową”, gloryfikował też i zalecał rehabilitację Huseina ef. Đozo, który służył w 13. dywizji górskiej SS „Handschar”. Ostatnio ujawniono, że pisywał do czasopisma „Independent State of Croatia” (którego tytuł nawiązuje do nazwy podporządkowanego III Rzeszy państwa ustaszy), wychwalając nazistowskich bohaterów i wyznawane przez nich wartości. W roku 1996 Hasanbegović napisał co najmniej dwa artykuły dla tego miesięcznika, propagując polityczne idee i prace Ante Pavelicia oraz systematycznie negując zbrodnie popełnione przez faszystowskie Niepodległe Państwo Chorwackie. W tym samym roku określił on antyfaszyzm jako „pusty frazes”.

Jest bardzo ważne, żeby pamiętać o ofiarach reżymu ustaszy. Według najbardziej wiarygodnych analiz i szacunków co najmniej 83 tysiące osób zostało brutalnie zabitych w obozie koncentracyjnym Jasenovac. To ludzie, których nazwiska poznaliśmy dzięki szczegółowym badaniom, ale niewątpliwie było tam o wiele więcej ofiar, o których nie wiemy. Ustasze – chorwaccy faszyci – prześladowali, więzili, torturowali i zabijali Serbów,

Żydów i Romów ze względów rasowych, etnicznych i religijnych, a muzułmanów i innych Chorwatów ze względów politycznych. Choć okropności obozu Jasenovac z powodu ich ogromu dominują w obrazie Niepodległego Państwa Chorwackiego, to stanowiły one tylko część okrucieństw i masowych zbrodni popełnionych przez ustaszy, wykorzystujących w tym celu rasistowskie prawa, różne formy represji i prześladowań. Ustasze, podobnie jak w innych krajach naziści i faszyci, nie znali granic w manifestowaniu swojej nienawiści i okrucieństwa. Dowodzi to, że zło stanowiło ośrodek ich ideologii i doktryny.

Zlatko Hasanbegović przytacza przykłady zbrodni popełnianych po II wojnie światowej, żeby postawić znak równości między antyfaszyzmem i komunizmem. Jest to niedopuszczalne. W swoich publicznych przemówieniach i pismach Hasanbegović manipuluje faktami i nadużywa wolności słowa, która jest jedną z podstawowych wartości naszej politycznej Unii. Wykorzystuje swobodę wypowiedzi, gwarantowaną wszystkim obywatelom, do promowania postaw związanych z ideologią, która, gdyby ją wprowadzić w życie, nie tylko ograniczyłaby wolność słowa, ale brutalnie, przy użyciu przemocy prześladowałaby wszystkich uznanych za obcych lub odmiennie myślących.

Czymś innym jest zapewnienie swobody wypowiedzi także tym, którzy wyznają ideologie głoszące nietolerancję i wykluczenie, a czymś całkowicie odmiennym – włączanie takich osób w skład rządu, co umożliwia im wprowadzanie takich idei i postaw do głównego nurtu, a także pozwala zastraszać i prześladować współobywateli.

Na tym w istocie polega największe zagrożenie. Pan Hasanbegović nie ma żadnego doświadczenia w dziedzinie kultury ani żadnych z nią związków, co oznacza, że w obecnym rządzie chorwackim występuje w roli ideologa. Człowiek głoszący agresywne idee nietolerancji, historyk dążący do rewizji poglądów na dzieje w XX wieku – otrzymał stanowisko pozwalające w sposób zasadniczy kształtować koncepcję polityki i praktykę polityczną związaną z kulturową tożsamością narodu.

Jego pierwsze posunięcia w Ministerstwie Kultury dowodzą, że właśnie owa ideologia będzie tam dominowała. Hasanbegović rozwiązał komisję do spraw mediów non-profit, w chorwackiej Telewizji Narodowej podjął działania wymierzone w krytycznych dziennikarzy i wydawców, zaczął wywierać silną presję na Agencję Mediów Elektronicznych. OBWE już wyraziło zaniepokojenie z tego powodu, ale naciski wciąż trwają.

Trzeba wyraźnie stwierdzić, że w ramach naszej Unii, odwołującej się do idei demokracji, równości, wolności i pokoju, takich działań w żaden sposób nie można zaakceptować. Jeśli uznajemy Europę za wspólnotę wartości, a jej społeczność za kształtowaną przez współzależności i różnice, to musimy stwierdzić, że oficjalna, sponsorowana przez państwo promocja ideologii wykluczenia, rewizji historii, destrukcji i agresji zagraża nam wszystkim. Ponieważ właśnie z tym mamy dziś do czynienia w Chorwacji, powinniśmy działać zdecydowanie, żeby nie tylko zatrzymać ów proces w tym kraju, ale odwrócić trend, który obecnie agresywnie się rozprzestrzenia, zwłaszcza w Europie środkowej i wschodniej.

W związku z tym pełni obaw, ale też determinacji, apelujemy do wszystkich rządzących, by zrobili, co mogą, żeby Zlatko Hasanbegović jako reprezentant skrajnej ideologii został usunięty z rządu Republiki Chorwackiej. Nie jest to wyłącznie sprawa obsady stanowisk politycznych, lecz kwestia zasadniczej odpowiedzialności za podstawowe europejskie wartości.

Stowarzyszenie przeciw Antysemityzmowi i Ksenofobii Otwarta Rzeczpospolita

Fundacja dla Wolności

Fundacja Dialog-Pheniben

Stowarzyszenie na Rzecz Osób LGBT Tolerado

Stowarzyszenie Kobiet Konsola